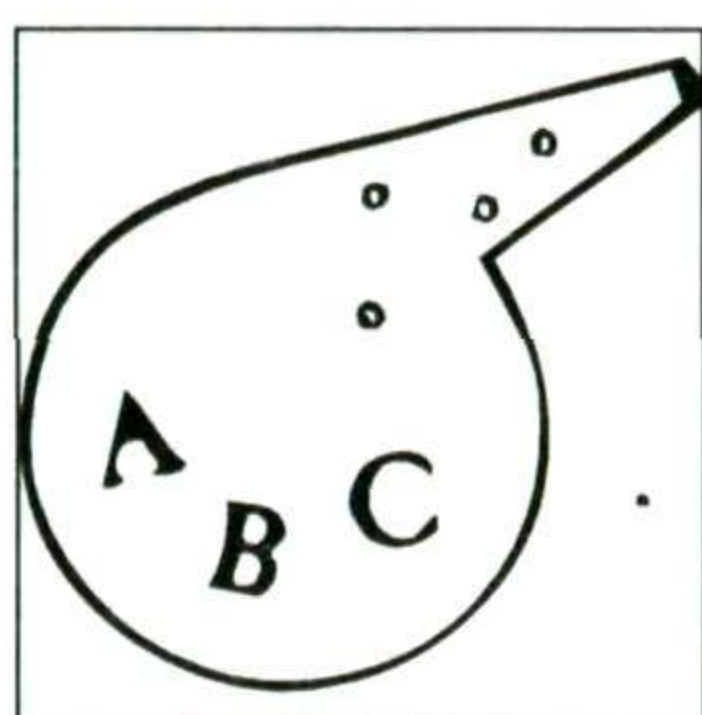

ΜΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ:

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ ! (*)

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ βιβλιοθήκες του 21ου αιώνα, δεν θα είναι μουσεία βιβλίων, αλλά διαστημόπλοια στο σύμπαν της γνώσης. Στην Αγγλία, τις ΗΠΑ, τη Γαλλία, την Ιαπωνία και τη Γερμανία πρόκειται να ανεγερθούν τεράστιες βιβλιοθήκες πριν από την επόμενη εκατονταετία. Θα αγγίζουν το τέλειο από άποψη ποσότητας και ποιότητας, σε σημείο που ο νους του σημερινού ανθρώπου δεν μπορεί να συλλάβει.

"Υπάρχουν πολλοί λόγοι γι' αυτήν την ξαφνική άνθηση", επισημαίνει ο Ντομινίκ Ζαμέ, πρόεδρος της Βιβλιοθήκης της Γαλλίας, της οποίας τα εγκαίνια είναι προγραμματισμένα για το 1995. "Κατ' αρχήν, έχει γίνει συνείδηση ότι η πολιτιστική μας κληρονομιά είναι εφήμερη. Κάθε έγγραφο αποκτά από μέρα σε μέρα αξία, άρα πρέπει να φυλαχθεί για τις επόμενες γενιές. Αυτές οι γενιές είναι υπεύθυνες για τη μεγάλη ζήτηση των βιβλίων, καθώς η ειδίκευση στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης έχει δημιουργήσει ένα νέο κοινό που διψά για μάθηση.

Εξάλλου, πλαταίνουν ολοένα οι ορίζοντες της γνώσης. Πρέπει να συντονίσουμε τα ρολόγια μας στην ώρα της ανανέωσης και να εμπιστευθούμε την επιστήμη και την τεχνολογία".

Ολοένα και περισσότεροι αναγνώστες για περισσότερα βιβλία, με θέματα που ανανεώνονται συνεχώς. Θα μπορεί ο καθένας να προσεγγίσει αυτή τη γνώση, τη βάση του πολιτισμού μας; Οι μεγαλύτερες βιβλιοθήκες προσπαθούν να καταφέρουν το ακατόρθωτο: τη δημοκρατικότητα, την ειδίκευση και την εμπέδωση της γνώσης σ' ένα χώρο. Όπως στη Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου, στην Ουάσιγκτον, τη μεγαλύτερη του κόσμου. Είναι προσιτή στους πάντες: ερευνητές, φοιτητές, αλλοδαπούς, ακόμα και στους περιεργούς. Μοναδικός περιορισμός: οι αίθουσες με τα χειρόγραφα και τα σπάνια έργα προορίζονται αποκλειστικά για τους ειδικούς.

Η βιβλιοθήκη του μέλλοντος θα θυμίζει περισσότερο τη Βαβέλ, παρά ένα ναό της γνώσης. Πώς θα προσανατολίζεται ο αναγνώστης; Ας πάρουμε τη μελλοντική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας. Ο περίπατος του αναγνώστη μας αρχίζει από την κάθοδο στη μεγάλη στοά, πνευματική και εμπορική, με καταστήματα, εστιατόριο, αίθουσες εκθέσεων, προβολών και κινηματογράφου. Στην είσοδο, μπορεί να βγάλει κάποια επισκέπτη ή τακτικού μελετητή, με την οποία έχει πρόσβαση στη βιβλιοθήκη πληροφόρησης, χωρητικότητας 900 θέσεων και 250 θαλάμων οπτικοακουστικής ενημέρωσης. Εκεί θα μπορεί να γνωρίσει τις καινοτομίες της επιστήμης, να ξεφυλίσσει τον καθημερινό και περιοδικό Τύπο και να συμβουλευθεί διάφορα εγχειρίδια. Αν θέλει να διευρύνει τους ορίζοντές του, θα μεταβεί, πάντα στο ίδιο επίπεδο, στην αίθουσα των βιβλιογραφικών ερευνών, όπου θα βρει καταλόγους με όλα τα βιβλία ή εγχειρίδια που υπάρχουν στη Γαλλία.

Αν ο αναγνώστης έχει γίνει δεκτός ως τακτικός μελετητής, μπορεί να κατέβει στο χαμηλότερο επίπεδο, στην αίθουσα μελέτης (1.500 θέσεων) ή στην αίθουσα ερευνών (1.300 θέσεων) και θα μπορεί να επιλέξει ανάμεσα σε 12 εκατομμύρια έργα, που περιέχουν οι τέσσερις πύργοι της Βιβλιοθήκης. Δεν χρειάζεται να περιμένει πολύ. Με ένα ημιαυτόματο σύστημα και την επιστράτευση ενός ρομπότ, μέσα σε 20 λεπτά το αργότερο, το ζητούμενο βιβλίο έχει βρεθεί. Το τμήμα της εικόνας και του ήχου διαθέτει 250 θέσεις και βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με τις αίθουσες ανάγνωσης. Αλλά αν ο αναγνώστης θέλει να ψηλαφήσει τα σπάνια ή παλαιά βιβλία που υπάρχουν στη βιβλιοθήκη (περίπου 250.000 έργα), πρέπει να πάρει τη σχετική άδεια και να πάει σε μια ειδικά διαρρυθμισμένη αίθουσα.

Οι μεγάλες βιβλιοθήκες του αύριο θα είναι ανοικτές σε όλα τα μέσα επικοινωνίας. "Δεν προσπαθούμε να εξευτελίσουμε τον Γουτεμβέργιο", εξηγεί χαριτολογώντας ο Ντομινίκ Ζαμέ, "αλλά φροντίζουμε να διοχετεύσουμε τη γνώση και μέσα από νέα κανάλια, όχι μόνο τον γραπτό λόγο". Η συνύπαρξη του γραπτού και του οπτικοακουστικού μέσου όμως δημιουργεί δύο δυσκολίες: τη δυσκολία συντήρησης των οπτικοακουστικών μέσων και τον ραγδαίο πολλαπλασιασμό των υποψηφίων ντοκουμέντων για αρχειοθέτηση. Ειδικά η δεύτερη περίπτωση "πονοκεφαλιάζει" τους ειδικούς. Πώς γίνεται όμως η αξιολόγηση των ταινιών κασετοφώνου ή βίντεο που μαζεύονται κατά δεκάδες κάθε μέρα; Δεν υπάρχει συγκεκριμένος κανόνας, υποστηρίζουν οι ειδικοί. Πάντως, δίνεται προτεραιότητα σε καθαρά ειδησεογραφικές παραγωγές, ενώ αποφεύγεται π.χ. η επανειλημμένη αρχειοθέτηση τηλεπαιχνιδιών.

Το επόμενο και ίσως το πιο σημαντικό στάδιο είναι η σύνδεση όλων των μεγάλων βιβλιοθηκών μεταξύ τους. Γεγονός που θα δώσει στους ανθρώπους πρόσβαση σε όλα τα βιβλία του πλανήτη. "Στόχος της βιβλιοθήκης του μέλλοντος δεν είναι η υποτίμηση του γραπτού λόγου, αλλά η διατήρησή του για τις επόμενες γενιές", επισημαίνει ο Αλέν Ζιφάρ, προϊστάμενος του τμήματος πληροφορικής και τεχνολογίας της Βιβλιοθήκης της Γαλλίας. "Η Βιβλιοθήκη θα έχει όλα τα ντοκουμέντα, που υπάρχουν, και θα τα διατηρεί με τη μορφή του πρωτοτύπου. Η καταχώριση και η αρίθμηση τους έχει αντικείμενικό σκοπό την εύκολη μετάδοσή τους. Όσο για τα βιβλία.... αυτά υπήρχαν, υπάρχουν και θα υπάρχουν πάντα.....". ■

(*) Το παραπάνω άρθρο δημοσιεύτηκε στην εφ. "Το Βήμα, 26 Ιανουαρίου 1992).